8e JAARGe. № 294.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ₰ jaar ƒ 24.– ₰ halfjr ƒ 12.– ₰ maand ƒ 2.–
„ Java. „ do. „ 30.– „ do. „ 15.–
„ Buitenb. „ do. „ 36.– „ do. „ 18.–
„ Europa. „ do. „ 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

ZATURDAG 8 DECEMBER 1860.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

BERIGT.

Geabonneerden op ons blad, die niet genegen mogten zijn het abonnement voort te zetten, worden beleefd verzocht ons daarvan vóór 15 Januarij aanstaande kennis te geven; ten einde alsdan de oplage te kunnen regelen.

Nieuwe aankomende abonnés voor het aanstaande jaar, kunnen onder opgave van adres, van af nu reeds, *zonder extra betaling* **zich een blad doen toezenden.**

Wij maken van deze gelegenheid gebruik onzen lezers mede te deelen, dat voortaan twee malen 's weeks, en wel des Woensdags en des Zaturdags, of zoo vele malen meer als zich daartoe de gelegenheid zal voordoen, beschouwende artikelen over indische aangelegenheden in onze kolommen zullen worden opgenomen en dat met de redactie van ons blad zich de heer D. J. TEN ZELDAM GANSWIJK heeft belast.

Voor Soerabaya	₰ jaar	ƒ 24.—	₰ halfjr	ƒ 12.—
„ „	„ maand	„ 2.—		
„ Java	„ jaar	„ 30.—	„ do.	„ 15.—
„ Buitenb.	„ do.	„ 36 —	„ do.	„ 19.—
„ Europa.	„ do.	„ 50.—		

De uitgevers van den Oostpost.
LE ROY & CO.

PRAAUWENVEREN te SOERABAJA.

Gelijk de bouwvallen der oude paleizen en tempels op Java met ieder jaar meer afbrokkelen en verdwijnen, zoo ook stort het verouderd monopoliestelsel, die afgodstempel van het eigenbelang der staten, door de volhardende inwerking der openbare meening en van het algemeen belang van lieverlede in één. De bewonderaars van dat stelsel mogen trachten de ruïne door nieuw metselwerk en schraagsels te bestendigen, en het moge zóó zijn wegkwijnend bestaan in telkens stuitender wangestalte nog een poos rekken, doch de kracht van het nieuwe leven is sterker, en allengs wordt die bouwval geheel vergruisd en opgeruimd.

Onder de onschuldige zaken, die bij zelfstandigheid niet in het minst in staat zouden geweest zijn het staatkundig evenwigt van den ouden tijd te verbreken, noch bij afhankelijkheid aan het bestuur den lande gouden bergen konden beloven, maar die toch onder de voogdijschap van het bezorgd bewind waren gesteld, behoort ook het *transport met laadpraauwen*.

Het was den eigenaren van zulke vaartuigen op de drie hoofdplaatsen van Java: Batavia, Samarang en Soerabaja, volgens door het Gouvernement vastgestelde reglementen verboden, goederen met hunne praauwen naar en van de reede te transporteren, ten zij deze opgenomen waren in het praauwenveer met welks leiding het bestuur dier plaatsen belast was.

Wij onderzoeken hier niet uitvoerig welke drijfveren het staatsbewind deed ingrijpen in zulke ondernemingen; de vrees voor vertraging in de afscheping van Gouvernements-producten, zoo het transport met laadpraauwen aan de algemeene ondernemingszucht werd overgelaten, of voor gebrek aan manschappen op die vaartuigen, zóó de eerbied voor het oppergezag hen niet tot de vervulling hunner overeenkomsten aandreef, de finantiele ondersteuning der ambtenaren, met *het toezigt* op die veren belast, de bevoordeeling van 's lands kas, de zucht, misschien; om alle bewegingen van het maatschappelijke leven te beheerschen: dit zullen de min of meer grondige en overwegende redenen geweest zijn, waarom het Gouvernement zich bij al zijne ambten nog bekleedde met de waardigheid van: *Directie der Praauwenveren in Nederlandsch Oost-Indië.*

Het beperkte aantal praauwen echter, het gevolg van de beteugeling der concurrentie en de kortingen op de winsten der eigenaren onder het toezigt der regering, kon eindelijk niet meer voldoen aan den steeds vermeerderenden aan- en uitvoer. Toen ten laatste de klagten te menigvuldig werden, en de geest des tijds te magtig, rukte de hand des konings zelven hier de steen weg uit den bouwvalligen tempel des monopolies. Bij Kabinetsreskript van 18 April 1856 No. 59 magtigde hij den Gouverneur-Generaal tot buitenwerkingstelling van de bestaande reglementen op de praauwenveren, „waar zulks wenschelijk werd geacht."

Ten gevolge daarvan werden achtereenvolgens op de drie hoofdplaatsen, en bepaaldelijk voor Soerabaja van af den 1sten Julij 1857, bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal (Staatsblad 1857 No. 86), genoemde reglementen opgeheven, en aan een ieder vrijgelaten, „goederen te vervoeren van en naar de reede en andere plaatsen, vermeld in de buitenwerkinggestelde verordeningen."

Behalve dat eenige op zich zelve staande personen sedert dien tijd zich bezig houden met den verhuur van eigene laadpraauwen, voorziet grootendeels het praauwenveer, in 1858 opgerigt en uitgegaan van de handelsvereeniging alhier, in de bestaande behoefte. Aldus heeft de vrije mededinging weder getoond, dat zij op het gebied van den handel de waardige vervangster kan wezen van het bestuur der regering.

Echter zijn in den laatsten tijd menigvuldige klagten gerezen over gebrek aan laadpraauwen. Dikwijls was er bij aanvraag geene praauwruimte ter beschikking, sommige vaartuigen lagen zonder bemanning, en wij hoorden van schepen, die daardoor dagen lang zijn opgehouden.

Wij gelooven dat de belemmeringen, ten gevolge daarvan in den handel en scheepvaart gebragt, de vermeerderde verblijfkosten, deswegen gevorderd voor de schepen, die toch reeds in de laatste jaren meer met verlies dan met winst hebben gevaren, ons regt geven tot het bespreken dezer aangelegenheid van algemeen en openbaar belang in een orgaan der publieke meening. Trouwens iedere zaak van maatschappelijk gewigt mag daarin op kiesche wijze en zonder personaliteiten ter sprake worden gebragt.

Het is dan ook niet ons doel te onderzoeken wat de reden is van het bestaand gebrek. Het zij die ligt in vermeerderden aan- en uitvoer, of eenigzins moet verklaard worden uit het groot aantal schepen in dezen tijd des jaars, gevoegd bij de mogelijkheid, dat de rijstbouw een deel der bemanning aan de praauwen onttrekt, het zij andere oorzaken bestaan, wij behoeven daarover hier niet uit te weiden.

Ons doel is veeleer te wijzen eensdeels op het bestaand gebrek, en anderdeels op de waarheid, hier weder gebleken, dat, zoodra *de behoefte* levendig wordt gevoeld, ook de *concurrentie* gereed is daarin te voorzien.

Dezer dagen toch hebben zich een paar ingezetenen dezer plaats vereenigd, om met hun kapitaal zich eigene laadpraauwen aan te schaffen en dezelve te verhuren. (†) Ja verschillende leden der handelsvereeniging alhier stellen eene poging in het werk tot oprigting van een nieuw praauwenveer. Daar echter het bestaande praauwenveer is uitgegaan van de handelsvereeniging zelve, en het reglement van dit veer de leden der handelsvereeniging, op straffe van boete bij overtreding, verpligt tot het gebruiken van vaartuigen aan dit veer behoorende, met uitsluiting van andere praauwen, zoo lang het in de behoefte aan laadruimte kan voorzien, zoo hebben zich andere leden der genoemde vereeniging tegen die poging tot oprigting van een nieuw veer aangekant.

Wij kunnen den uitslag der gedachtewisselingen over deze quaestie niet vooruitzien, en willen dien ook niet vooruitloopen. Het is ook niet onze roeping te gewagen van de regten en verpligtingen der beide ligchamen tegenover elkander, of om bepalingen in hunne reglementen te berispen, al waren zij ook in strijd met hun eigen belang.

Wij kunnen echter niet nalaten, onze hoop uit te drukken, dat het gerezen verschil van meening geene aanleiding moge geven tot strijd of scheiding in den boezem der handelsvereeniging, een ligchaam, welks werking bij de belangrijke koloniale vraagstukken van onzen tijd zóó nuttig worden kan, maar welks kracht alleen bestaat in de eenheid van den geheelen Soerabajaschen handel, wij kunnen ook den wensch niet onderdrukken, dat het inzigt van niemand moge worden beheerscht door zekeren kommer voor een verkeerd geplaatst eigenbelang, dat in strijd schijnt te zijn met de gezonde begrippen van de werking der vrije mededinging, die juist oorzaak zijn geweest der afschaffing van het monopolie der

(†). Zie hieromtrent de annonce onder de advertentien in dit blad opgenomen, geteekend door ESINK.

EENE VACATURE.

Novelle door GERARD KELLER.

(*Vervolg.*)

't Is eenige dagen later. Wij zijn weder op het ministerie. Alle hoofden werden ontbloot, alle ruggen bogen zich, alle deuren vlogen open....

De Minister!

Als zijne excellentie een half jaar later, na zijne portefeuille eerbiedig ter beschikking van zijne majesteit te hebben gesteld, toevallig weder eens „de school" passeert, zullen de boden even naar hun hoed grijpen, en de ambtenaren elkander vertellen, dat zij den ouden weer gezien hebben en dat hij er nog precies uitzag als ten tijde van zijn bewind — en toch zal niemand meer met vreezen en beven bevangen worden bij zijne nadering, zoo als thans. En nu zegt men nog dat het publiek onvatbaar is voor abstracte begrippen!

Kamp was dadelijk als door een bliksemslag gescheiden van den persoon, met wien hij een praatje maakte, en die persoon zelf drukte zich zoo vast tegen den muur, alsof reeds de aanraking met den zoom des kleeds van den minister zijne excellentie zou beleedigen. Kamp was in een oogwenk met de portefeuille onder zijn arm achter den minister. Zijne excellentie keerde zich nu even om; Dozen had wel in den muur willen dringen.

— „Ge kunt zondag bij mij komen bedienen, bode." sprak de minister.

— Excellentie," antwoordde Kamp, zich diep buigend — maar hij antwoordde toch en Dozen vond hem de stoutmoedigheid zelve." — „Excellentie ik heb zondag een diné aangenomen."

De minister verwaardigde zich even Kamp aan te zien en was nederbuigend goed genoeg om te vragen bij wien.

— Bij mijnheer Heunsaart, Excellentie."

— Welke Heunsaart?"

— Van den Denneweg.

— Geeft die ook dinés," sprak de minister half luid, en vervolgde zijn weg, in 't voorbijgaan een blik werpende op den platgedrukten Dozen. Dozen werd bleek van ontzag. Als de minister hem had aangesproken....

Zijn excellentie ging verder, gevolgd door zijne portefeuille met Kamp. Dozen zag met een eerbiedigen blik op naar dat heiligdom, dat de eer genoot bij tijd en wijlen zelf ter beschikking van zijne majesteit te worden gesteld, dat de staatsstukken bevatte en vaak benoemingen — op dit oogenblik misschien wel de benoeming van Perjenniks opvolger.

Werkelijk lag thans in portefeuille de voordragt, waar op Mr. Jan Heunsaart stond; maar toen zijne excellentie dien avond den naam van Mr. Jan Heunsaart onder de oogen kreeg trok, de ministeriele pen een breeden schrap er door. Het was de hoofdschotel voor het diné, dat Heunsaart zich vermat te laten bedienen door denzelfden voorsnijder als zijne excellentie het zijne.

Het hierarchiesch systeem bij onze ministeriele departementen gehuldigd, en het naauwkeurig in 't oog gehouden beginsel omtrent het verschil tusschen redactie en schrijfwerk, bragt mede dat de oorspronkelijke voordragt bekend was geworden en daar bij het trekken dier breede lijn niemand de ministeriele pen begluurde, werd de mare ruchtbaar, dat Mr. Jan Heunsaart de plaats zou erlangen, zoo waardig door Perjennik bekleed. Als het gras waarover de wind strijkt, vertelden de ambtenaren het elkaar en verder en verder golfde de beweging voort, en de ambtenaren, die meesters waren, zeiden dat het eene goede keus was en de ambtenaren, die geen meester waren, verklaarden het voor eene onbillijkheid. Zij, die boven de betrekking stonden, zeiden dat het hun onverschillig was; en zij, die er onder stonden, noemden het een inschuiven, waardoor een geest van onverschilligheid moest worden opgewekt. Er waren er ook, die de betrekking hadden willen splitsen, omdat zij zooveel werk gaf, en anderen, die haar hadden willen supprimeren, omdat zij geen werk gaf, en intusschen stond Mr. Jan Heunsaart op de primitive voordragt, met een breeden schrap door zijn naam.

— Nu moet zij nog maar bij den Raad van State zijn" zeide Heunsaart in verhoogde stemming te huis komende, en met een glazigen blik op de kippen.

— Wie, Heunsaart?" vroeg mevrouw, die, ofschoon gewend, dat de oogen van haar echtgenoot een weinig glinsterden, over dat verschijnsel, gevoegd bij zijn uitroep, eenigzins verschrikt was.

— Wel, Jan."

— Jan!"

Jan zag zijn ouden heer verwonderd aan.

— Bij den Raad van State, papa?"

— Ja bij den Raad van State," herhaalde Heunsaart. Of weet-je 't al weêr beter? Verd... werk. De jongens willen alles beter weten dan hun vaders. Als ik het nu toch zelf heb gehoord! De zaak *is* in orde. Geteekend en al — en dan dunkt me toch dat ze naar den Raad van State moet."

En Heunsaart kruimelde knorrig het broodje van zijne vrouw en begon zich te restaureren aan een bord schildpadsoep. Nu moge het waar zijn, dat het geheim van den werkkring van den Raad van State nog niet geopen-

Gouvernements praauwenveren. Al ware het dat eenige leden der handelsvereeniging de oprigting van een nieuw veer tot stand bragten, al zou voor de leden het verbod tegen gebruikmaking van vreemde laadvaartuigen worden opgeheven, toch zouden daardoor de winsten van het bestaande veer, dat in het laatste jaar 52 % aan de aandeelhouders heeft uitgekeerd, niet aanzienlijk verminderen. Daarentegen zou de administratie door wedijver tot verhoogde krachtsinspanning en vermeerderd beleid worden aangespoord. Het algemeen belang van de scheepvaart zou daardoor worden bevorderd, rustende kapitalen zouden eene voordeelige plaatsing vinden, en onder Europeaan en inlander te meer handen aan het werk worden gezet.

Wij wenschen dan ook de ondernemers van praauwenveren [oude en nieuwe] moed en volharding toe, om het aangevangen of voorgenomen werk te volbrengen, en hopen bovenal dat men er naar streven en in slagen zal nieuwe praauwen te doen aanmaken.

De aanbouw daarvan alleen kan het bestaand gebrek opheffen, en de voorraad zal niet ligt te overvloedig worden, want niet alleen ter hoofdplaats alhier maar ook op de overige kustplaatsen van Java wordt de behoefte aan laadpraauwen telkens grooter door de toenemming der artikelen, en wijden zich meerdere ondernemers aan dezen tak van nijverheid.

Wij mogen echter niet voorbijzien, dat ofschoon de verhuur van laadvaartuigen te Soerabaja eene winstgevende zaak is en de risico van haverij en vergaan hier veel minder bestaat dan voor dergelijke ondernemingen op kustplaatsen, alwaar de praauwen grootendeels voor verre zeereizen worden gebruikt, en dus oneindig grootere gevaren doorstaan, echter ook hier dat werk veel beleid en toezigt vordert. Het is toch eene waarheid, door de ondervinding bewezen, dat het praauwvolk minder handelbaar is dan de landbouwer in het binnenland. Ook kan de vermeerdering van praauwen het moeijelijk maken, om altijd een voldoend aantal geschikte praauwvoerders en overige manschappen te bekomen. Dan zal de man die niet alleen de taal des lands kent, maar bovenal het hart van den inlander weet te vatten het beste slagen. Niet hij, die door gemis aan eigen beschaving den inlander beschouwt als het werktuig van zijn wil en luimen, die nu eens hem uitscheldt, en dan weder te gemeenzaam met hem verkeert, die hem uitlacht wanneer diens adat en inzigt eene andere rigting neemt dan zijne eigene, die hem dom heet, als hij hem niet verstaat, die hem eerder een blik van minachting toewerpt dan een wenk van goedkeuring schenkt, wanneer hij zijn pligt doet, die door eigen gebrekkig toezigt zijne ondergeschikten bederft, en dan de gevolgen van beider nalatigheid door tijdelijke drift, gestrengheid en overijling vergeefs tracht te herstellen, niet zulk een Europeaan is het, die zijne praauwen met genoegzaam en geschikt volk zal bemand zien. Maar hij, die den inlander als mensch beschouwt, wiens eergevoel want dat heeft hij in ruime mate) moet worden ontzien, opgewekt en gezuiverd, wiens denkwijze, taal en zeden moeten worden nagegaan en in waarde gehouden, hij die welwillend is maar niet toegevend, goedhartig maar niet gemeenzaam, gestreng maar niet terugstootend, naauwlettend maar niet inhalig, ijverig maar niet overijld, werkzaam maar niet bedrijvig, waakzaam maar niet bedilzuchtig, in één woord een *regtvaardig* man, hij zal den inlander aan zich verbinden, en zijn lust, ijver en trouw vermeerderen. Wij wanen niet dat hij alle *slechten* zal goed maken, maar de *goeden* zullen zich bij hem vervoegen, en de *onhandelbaren* verwijdert hij van zich. Zulke ondernemer, wij zijn er van overtuigd, zal het beste slagen, en ook bij het klimmend aantal vaartuigen zullen de zijnen het beste bemand wezen, en bij voorkeur worden gehuurd. G.

ADVERTENTIEN.

VERTREK DER LANDMAIL,

GEDURENDE 1860.
in de maand December op den 9 en 24.

Op Woensdag den 12 December a. s. des morgens ten 10 ure zal ten bureele van den Resident van Soerabaija, eene publieke

UITBESTEDING

worden gehouden, voor de verlichting der stad alhier gedurende 1861.

De voorwaarden liggen dagelijks met uitzondering van zon- en feestdagen, ter inzage op gemeld bureau.

SOERABAYA, Namens den Resident,
27 *November* 1860. *De Secretaris,*
(1916) CH. TROMP.

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaya maakt bekend, dat op Zaturdag den 29sten dezer bij 's lands pakhuizen te Soerabaya in het openbaar zullen worden verkocht.

400,000 amsterdamsche ponden doorgekapt kopergeld.

Waarvan een monster bij de vermelde pakhuizen ter bezigtiging ligt.

De verkoop zal geschieden op de voorwaarden bedoeld in de *Javasche Courant* van 28 November 1860 No. 95.

SOERABAYA, Namens den Resident:
den 4 *December* 1860. *De Secretaris,*
(1978) Ch. TROMP.

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Maandag den 10*den December* 1860.

Bij de weduwe *Reijneke*, in de stad van meubelaire goederen.

Op Dingsdag den 11*den December* 1860.

Bij den heer *Bouricius*, te Kepoetran van meubelaire goederen enz.

Op Woensdag den 12*den December* 1860.

Bij *A. H. Deeleman* in de stad van diverse goederen.

Op Donderdag den 13*den December* 1860.

In de voormalige toko van *Mossembekker* & *Co*, in de stad van goederen van de firma *Mc Lennan* & *Co.*

Op Vrijdag den 14*den December* 1860.

Voor het kantoor van den deurwaarder *C. F. Damwijk*, in de stad van eenige vastigheden. (1966)

VENDUTIE

Op Maandag den 10 December.

ten huize van Mevrouw de wed.

REIJNEKE,

van eenen wel onderhouden inboedel bestaande uit: BANKEN, STOELEN, TAFELS, KLEERKASTEN, waaronder een zeer fraaije ZWART EBBENHOUT, EETTAFELS, GLASWERK, HANG- en STAANDE LAMPEN, STOLPEN, 2 goedzingende KANARIE VOGELS, en hetgeen verder zal worden te voorschijn gebragt. (1981)

VENDUTIE

op Dingsdag den 11den December a. s.

ten huize van den WelEdele Gest. Heer

Mr. L. C. BOURICIUS,

TE
KAPOETRAN

DOOR

F. H. HEYMAN.

Van eenen wel onderhouden inboedel, bestaande uit: BANKEN, STOELEN, TAFELS, CONSOLES, KLEERKASTEN, groote en kleine LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, hang- en staande LAMPEN, TAFEL- en THEE SERVIEZEN, GLAS en CRISTALWERK, eene fraaije verzameling BLOEMEN in potten enz. enz.

verders.

Een MYLORD.
Een VIS-A-VIS.
Een span goed gedresseerde ZWARTE WAGENPAARDEN, (Malangsche ruinen.)
Een " " " ZWARTE WAGENPAARDEN, (Malangsche ruinen.)
Een " " " BRUINE KADOESCHE WAGENPAARDEN.
Een " " " VALK MACASSARSCHE WAGENPAARDEN.
allen boven de 4 voeten.
WAGENTUIGEN enz.—

En eindelijk

Eene KOSTBARE VERZAMELING MOLUKSCHE SCHELPEN en HOORNS, bevattende ruim 2700 stuks, waaronder velerhande bijzonder zeldzame en uiterst schoone Exemplaren.

Deze verzameling is inmiddels uit de hand te koop. (1913)

Op den 11den December a. s.

zullen door de ondergeteekenden bij inschrijving worden verkocht:

276 pak, Bladen JAVA TABAK

Hoofdmerk Benteng
OOGST 1859/60.

De monsters dezer partij liggen van af heden ter bezigtiging in het Locaal der Handelsvereeniging alhier, alwaar ook de Condities der verkoop ter inzage liggen.

(1921) ADAM & Co.

VENDUTIE

op aanstaanden Donderdag 12 *December*

BIJ

A. H. DEELEMAN,

voor rekening van belanghebbenden van:

Een factuur LAMPEN, bestaande in KROON- PIANO- en TAFELLAMPEN, waarlooze ONDER- en BOVENBALLONS, 20 vaten PUIK MEEL, 22 stellen PRESENTEERBLADEN, 125 vaatjes CACHET BOTER, nieuwe zwarte, grijze, en GIBUSHOEDEN, puik Engelsch BIER in vaten van 3 dozijn flesschen, keurige PALEMBANGSCHE STOELEN, dito WIP- en LUIJERSTOELEN, en VOETENBANKJES, 2 KINDERPAARDJES, eenige MEUBELEN, enz. (1972)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET VERTREK VAN HET STOOMSCHIP

KONINGIN DER NEDERLANDEN,

Kapt. E. LEWIS,

Van hier naar **Singapore** via **Samarang** & **Batavia** is bepaald op Zondag den 9den dezer.

De Agenten,
(1979) FRASER EATON & CO.

---

baard is, maar de oplossing, die de oude Heunsaart er aan gaf, wilde er toch bij zijn zoon niet in, en toen papa langzamerhand wat minder glazig begon te kijken en zijn wrevele luim had plaats gemaakt voor de zachte gewaarwordingen, die uit een goed diné voortspruiten, vertelde Heunsaart wat hij van de zaak wist.

'*t* Was wel eene kleine teleurstelling voor hem, dat zijn naam niet aan de overwegingen van den Raad van State zou worden onderworpen, maar nu het eenmaal zoo was schikte hij zich in de zaak; de Staats-courant zou dan toch den naam Heunsaart bevatten en alle dagbladen zouden hem weêrgeven, ieder zou hem gelukwenschen met de benoeming van zijn zoon; de stad zou er vol van zijn — *en famille* zou men er nu al vast een flesch champagne op drinken. 't Was eigenlijk meer dat papa lust had in een glas champagne, dan wel omdat de gelegenheid zoo gunstig was; want mevrouw noch de dames hielden er van en Jan verlangde naar 't oogenblik dat het diné zou zijn afgeloopen.

— Nu, Jantje, daar ga-je, jongen," sprak de oude heer, „en dat je vader je nog eens in eene ander „stellatie" mag zien dan deze.

— Dank-je papa."

De oude heer leegde zijn glas in één teug. Dat deed goed.

— En nu maar gaauw van die andere zaken ook," sprak hij, „wat zegt gij er van Elvire?"

Elvire bloosde: zij had dien middag juist zulk een roerend briefje gekregen.

De familie zweeg eenige oogenblikken; elk volgde den loop zijner eigene gedachten.

— Heeft mijnheer Schramlo de invitatie voor zondag aangenomen?" vroeg mevrouw.

— Hij zou zelf zijn antwoord komen brengen," antwoordde Agrippina.

— Hij zal wel komen," sprak Heunsaart met een knipoogje naar Elvira, die de oogen zedig nedersloeg.

— Ik geloof toch papa, dat wij eerst eens naar hem informeren moesten," zei de zoon des huizes.

— Informeren!" sprak Agrippina schouderophalend, waar woudt gij informeren? Hij is hier vreemd."

— Juist daarom zou ik wel eens willen weten, wat hij voor een persoon was."

— 't Is een man met zeer *distincte* manieren", merkte mevrouw op.'

— En een goed hart," voegde Agrippina er bij.

— 't Komt me ook voor," zeide Heunsaart zijn glas nog eens vullende, " dat hij zeer goed weet hoe het hoort."

— In ieder geval," zeide mevrouw, „kan men iemand als jonkheer Schramlo niet *impolitiek* behandelen."

Men zweeg, maar de jonge Heunsaart gaf zijn denkbeeld niet op en ofschoon Agrippina en Elvira er het hare tegen in bragten en haar broêr te kennen gaven, dat hij omdat hij nu ambtenaar was, zich niet verbeelden moest eenig gezag over haar te hebben gekregen, bleef hij bij zijne meening en de oude heer deed eindelijk de belofte dat hij informeren zou, al ware hij dan ook, even als mevrouw, zeker dat al die informatien tot niets leidden.

Het gesprek duurde nog voort toen de heer Palt zich liet aandienen. Sedert Palt zijn groen landschap had verkocht, had hij meer dan eens bij de familie Heunsaart een bezoek gebragt, en was er steeds welkom geweest; Palt representeerde de kunstwereld en Heunsaart stelde er zijne eer in ook artisten te ontvangen.

Hij werd in den salon gelaten en mogt het voorregt smaken een kwartier *face à face* met zijn groen landschap door te brengen. Was het gewetensknaging, die zich bij hem gevoelen deed of eene andere overweging, zeker is het dat toen de familie Heunsaart in den salon verscheen, Palt een onbestemd plan koesterde om zijne artistieke loopbaan te sluiten en, zonder bemiddeling van olie, vernis, lijsten en voorstellingen van onmogelijke landschappen, mede deel te krijgen aan het fortuin van den ouden heer. Maar Palt was bescheiden, Elvira, de oudste, was ongetwijfeld de schoonste, een Schramlo mogt er naar dingen, Palt stelde zich tevreden met Agrippina — of althans nam zich voor daarmede tevreden te zijn. De avond was uitstekend geschikt tot bevordering van zijne plannen; het gesprek onder het dessert had de familie eenigzins zenuwachtig gestemd; de mogelijkheid van het huwelijk van Elvira had, en geen wonder, ook Agrippina aan de mogelijkheid doen denken, dat zij zelve een huwelijk kon aangaan, en het aangematigd gezag van haar broeder had bij beide dames slechts lust doen ontstaan om dat gezag te trotseren. Papa had altijd een goed oog op Palt en mama zou het alleraardigst vinden als hare beide dochters eens te gelijk geëngageerd „raakten." Palts beleefdheden voor Agrippina genoten dus het onthaal, dat in de gegeven omstandigheden vereischt werd, en toen hij op het gewone uur afscheid nam, ontving hij eene invitatie voor den volgenden zondag middag.

— Als ge een oogenblik wacht, ga ik met op heete u, Palt," zeide de oude heer, die al een half uur lang kolen gezeten had, en in zijn geest slechts de partners aan de quadrille tafel zag, die hem op de societeit wachtten.

— Zeer veel eer mijnheer Heunsaart, regt gaarne. Ik ben niet gepresseerd."

— Maar dan deed mijnheer Palt beter ons nog wat gezelschap te houden, sprak mevrouw, tenzij.... hij er de voorkeur aan geeft u naar de societeit te brengen."

(*Wordt vervolgd.*)

DE STOOMBOOT

PRINS VAN ORANJE.

Kapitein Prins,

vertrekt op *Zondag den 9den December a. s.* naar

Batavia via **Samarang.**

(1968) MAJOR MATZEN & CO.

VERTREKDAGEN DER STOOMBOOT SEMARANG.

Gedurende de maand December, wind en weder zulks toelatende.

Van **Batavia** naar **Samarang** en **Soerabaya** den 12 en 30 December.

Van **Samarang** naar **Soerabaya** den 15 December.

Van **Soerabaya** naar **Samarang** en **Batavia** 4 en 19 December.

Van **Samarang** naar **Batavia** 6 en 21 December.

Informatien bij

de agenten,

(1935) **ADAM & CO.**

VERTREK VAN SCHEPEN.

Nederlandsch Clipper Fregatschip

SUSANNA.

GROOT 1000 TONNEN

KAPT. E. VONCK.

Deze bodem voorzien van de allerdoelmatigste inrigtingen en een geëxamineerden geneesheer voerende, zal omstreeks de eerste helft der maand Januarij aanstaande, van **Passaroeang** regtstreeks naar **Nederland** vertrekken en biedt eene schoone gelegenheid aan voor passagiers.

Nadere informatien bij den gezagvoerder in het marine Hotel alhier of bij

De Agenten.

(1986) MATHIEU EBBS RUIJS & Co.

MET HET NEDERLANDSCHE BARKSCHIP

HERMAN,

KAPT. G. G. LUTTENBERG,

wordt eene uitmuntende gelegenheid aangeboden voor den overvoer van Passagiers naar Nederland.

Dit schip is bijzonder geschikt voor eene familie van vier of vijf personen, en zal in de eerste helft van Januarij direct van hier vertrekken.

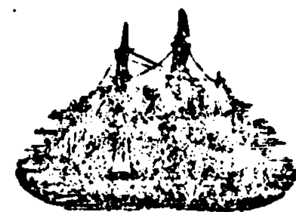
Voor informatien bij den gezagvoerder in het *Java Hotel* en bij de agenten,

(1971) MAC LENNAN & CO.

Nederlandsch schip

DOELWIJK,

kapt. **L. van de Putte.**

Met dezen voor den overvoer van passagiers bijzonder goed ingerigten en gunstig bekenden bodem wordt passage naar Nederland aangeboden.

Het schip voert een geexamineerden geneesheer, terwijl, het vertrek bepaald is van **Passaroeang**, direct naar Nederland, tegen het begin der maand Januarij eerstkomende.

Voor nadere inlichtingen gelieve men zich te vervoegen bij den kapitein te **Passaroeang** of bij

De Agenten alhier,

(1987) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het Nederlandsche Campagne schip

CALIFORNIA,

Kapt. M. DE WIJN.

Deze bodem recommandeert zich door zijne comfortable inrigtingen en luchtige kajuit, ten zeerste voor den overvoer van passagiers en zal in 't begin van Januarij a. s. van **Passoroean** vertrekken.

Adres bij den kapitein in het *Java Hotel* en bij

De Agenten,

(1984) **HILL BROEKMAN & CO**

Het Nederlandsche Fregatschip

ORTELIUS,

KAPITEIN F. H. GROOTE,

zal in den loop van December *direct* van hier naar Amsterdam vertrekken, en biedt eene schoone gelegenheid voor passagiers aan. Het schip is nieuw, heeft ruime hutten, en vaart een DOCTER,

Adres bij den kapitein in het *Marine Hotel* en bij

De Agenten,

(1910) **P. KERVEL & CO.**

MUZIJK GENOOTSCHAP

ST. CECILIA.

Repetitie voor vocale en instrumentale muzijk op *Maandag den 10den dezer*, en groote repetitie op *Donderdag den 13den dezer* in het voorlocaal van het komedie gebouw, wordende heeren leden tot bijwoning daarvan uitgenoodigd en voor de laatstgenoemde met hunne dames.

Namens de Directie,

De Secretaris,

(1991) **VERKOUTEREN.**

JAVA BODE — BATAVIASCH HANDELSBLAD.

Geabonneerden op een dezer bladen, of ook op de *maileditie* van laatsgenoemd blad, gelieven den abonnements prijs voor het aanstaande jaar, tijdig aan ons af te dragen, ten einde staking in de toezending te voorkomen.

De correspondenten voor bovengenoemde bladen te Soerabaya,

(1977) LE ROY & CO.

VEREENIGING VAN ASSURADEUREN TE AMSTERDAM.

De ondergeteekenden hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij door de vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam benoemd zijn tot agenten voor *Soerabaija* en omliggende plaatsen, en zij deze benoeming aangenomen hebben.

Schepen en goederen verzekerd te Amsterdam, zijn bij beschadiging aan het toezigt van het agentschap onderworpen, en worden belanghebbenden, in het belang van die het aangaat, uitgenoodigd bij zeeschade dadelijk kennis te geven aan

De agenten voor Soerabaija en omliggende plaatsen van de Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam.

(1681) P. KERVEL & CO.

Bij de Agenten te Soerabaija

VAN DE

OOST-INDISCHE ZEE EN BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

gevestigd te Batavia,

is thans gelegenheid tot het onmiddelijk verzekeren tegen gevaar voor Zee en Brand.

SCHIMMELPENNINCK & CO.

(1214) *Agenten.*

SAMARANGSCHE SCHOUWBURG LOTERIJ.

Voortdurend loten te verkrijgen ten kantore van den Heer **VAN NOORD BORSKI.** (1947)

LAADPRAAUWEN

Naar en van de reede.

ESINK.

Kantoor bij de firma

HAYE & CO (1976)

Kaliemaas.

VERKOOP BIJ INSCHRIJVING.

De ter dezer stede in volle werking zijnde:

Courant- Boek- en Handelsdrukkerij,

met de daaraan verbonden uitgave van het dagblad *DE OOSTPOST*, wordt hierbij ter verkoop bij inschrijving aangeboden, en wordt de termijn van inschrijving op den 15den December aanstaande gesloten, tot welk tijdstip inschrijvings-biljetten door den notaris **Mr T. A. KLINKHAMER** worden in ontvangst genomen. Daarop reflecterenden kunnen zich ter erlanging van inlichtingen en voorwaarden wenden aan bovengenoemden notaris, en aan de eigenaren

(1855) **LE ROY & CO.**

HAYE & CO

aan den Kaliemaas.

Bieden zich aan tot het maken van BLIKSEMAFLEIDERS onverschillig welke lengte, ZEILEN voor schepen, huizen of pendoppos, bekleeden van MAIL KOFFERS en diergelijke.

Alle orders zullen met de meeste spoed en tegen billijken prijzen ten uitvoer worden gebragt. (1992)

J. LLOYD & CO.,

Scheepsbouwmeesters alhier.

Brengen ter kennisse van Heeren Reeders, Agenten, Gezagvoerders en alle andere belanghebbenden, dat bij hen steeds gelegenheid bestaat, tot het kielen en repareren van vier der grootste schepen te gelijk; dat zij ruim voorzien zijn van Europesche bazen en werkvolk, van alle benoodigde materialen, van djatiehout gebouwde SLOEPEN, kopervast, van alle dimentien; van eene groote hoeveelheid DJATIEHOUT en SPIEREN voor RONDHOUTEN zoo wel MASTEN als IJZEILSSPIEREN, van twee nieuwe IJZEREN MASTEN van 69 en 78½ voet lang en 26^dm. diameter van POMPSPILLEN, ANKERS en KETTINGEN, IJZEREN POMPEN, TOUWWERK ZEILDOEK en verder van alles wat behoort tot compleete uitrustingen voor schepen.

(1967)

Eenige stellen **SUIKER PANNEN** van superieure qualiteit. — Dimensiën:

96 duim × **36** duim.
92 " × **31** "
88 " × **29** "
84 " × **27** "
80 " × **25** "

STOOM SUIKERMOLENS met Stoomtoestellen, ketels- en toebehooren compleet; de molencylinders 30 duim lang bij 18 duim diameter, Stoomketel 12 voeten lang bij 4½ voet diameter met vlampijpen, de Cylinder van het toestel 10½ duim diameter met 24 duim slag. Deze molens kunnen in 14 uren 70,000 tot 80,000 kannen sap produceren met slechts eene geringe hoeveelheid brandstof.

ALSMEDE

CYLINDERS van 48 × 24 duim dimensie voor suikermolens compleet met as en rondselen.

Eene hoeveelheid **TJENG BAKKEN**, dimensiën 10 voet × 5 × 2½.

Verkrijgbaar bij

MAC MILLAN MARTEN & CO.

(1975) *Agenten voor* **R. W. THOMSON.**

BIJ

LEROUX & CO.

Délicieuse HAMMEN en BOTER.

SAUCYS DE BOLOGNE van HALDERIET.

STOOMZALM van NIEUWENHUIJS.

LAMPROIE A LA BORDELAISE.

CÉLÉRI AU JUS.

CHAMPAGNE, **echte** Vve CLIQUOT.

(1983)

ONTVANGEN

BIJ

J. VAN BRERO & CO.

Gestreept en gekleurd.

FLANEL ANGLAISE

(1974)

1861.

KANTOOR ALMANAK op karton. . . . . ƒ 1.—
IDEM. onopgeplakt . . . . " 0·50
ZAKALMANAKKEN met los waschboekje " 2.—

(1982) **LE ROY & CO.**

PUIKE

GEROOKTE HAMMEN.

bij

L. W. VAN DER ZWAAN.

(1985) *Heerenstraat.*

OP NIEUW ONTVANGEN.

De zoo bekende wijn St ESTÈPHE D' EIJQUEM

zoomede *délicieuse* SMIRMNA VIJGEN.

(1788) bij **DE STURLER & FAGNOTTI.**

100 bijzonder versche zware echte

WESTPHAALSCHE HAMMEN

pas ontvangen per Ned. schip *Herman.*

(1970) **KARTHAUS & MELCHERS.**

NEDERLAND.

— De heer Aug. Clavareau, die zich door de uitmuntende vertaling in fransche verzen van zoo vele voortbrengselen onzer puikdichters, groote verdiensten heeft verworven, heeft dezer dagen weder een nieuw werk uitgegeven, onder den titel van: *Fleurs de Famille* Dit werk, vereerd met de inteekening van HH. MM. den koning en de koningin en van Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden, ziet het licht bij den boekhandelaar A. W. Sijtoff, te Leyden. Het bevat oorspronkelijke gedichten van den heer Clavareau en vertalingen uit de werken van Spandaw, Bilderdijk, Tollens, M. C. van Hall, van Rijswijck, W. Messchert, van Beers, Dorbeck, enz. Alle onderscheiden zich door eene bijzonder zedelijke strekking. Het is een van die werken, die in elk gezin kunnen worden toegelaten, waarin geen stuk voorkomt, dat niet de goedkeuring zal wegdragen van ieder, die zedeleer en edele gevoelens op prijs stelt. Teregt heeft de schrijver aan dezen bundel den titel van *Fleurs de Famille* gegeven, omdat die zedelijke bloemen op Neêrlands bodem welig groeijen en het onkruid er niet tiert. De gedichten van den heer Clavareau onderscheiden zich door verheven beelden en frissche gedachten. Zijne vertalingen zijn getrouw en keurig, de versificatie is bijzonder vloeijend. Wij vertrouwen, dat dit werk, even als de vorige van den verdienstelijken schrijver in veler handen zal komen. De typographische uitvoering is net, de titelplaat fraai.

DE SLAG AAN DE VOLTURNO.

Het volgende verslag van den aan de Volturno plaats gehad hebbende strijd, wordt ons medegedeeld uit Santa Maria.

Den 1sten October werd de slag aan de Volturno ten voordeele van Garibaldi beslist; gedurende zijn geheele militaire loopbaan is hij nimmer in een zoo groot gevecht gewikkeld geweest. De Napolitanen hadden alle hunne krachten op één punt zaamgetrokken. De koninklijke prinsen en ook de koning hadden zich naar Capua en de Volturno begeven, om de troepen door hunne tegenwoordigheid moed in te boezemen. Gedurende de laatste dagen had er eene opmerkelijke beweging regts van ons plaats gehad. De troepen welke digt bij Amoroti, de Volturno waren overgestoken werden gezien op den weg naar Maddaloni en Limatola; aan den polygoon- en buiten de stad Capua aan de andere zijde der rivier gelegen excercitie-veld voor de artillerie — werd eene énorme zamentrekking van troepen bespeurd. Daar dit alles reeds eenigen tijd geduurd had zonder tot eenig resultaat te leiden, werd er meer dan een valsch alarm verspreid, en daar het heen en weder trekken der troepen geen einde nam, begon men te veronderstellen dat de Napolitanen geene offensieve bedoelingen daarmede konden hebben. Alhoewel Garibaldi besloten had om defensief te handelen, zou het toch te zeer tegen zijne natuur gestreden hebben om daar te zijn zonder iets te doen; zich dus bij het defensieve bepalende, maakte hij tevens toebereidselen om van de eerste gelegenheid die zich daartoe zou aanbieden, offensief te kunnen ageren. De hoogten van San Angelo en van de Bosco di San Vito vormen eene geisoleerde lange heuvelen-rij die zich van het noord-westen van Caserta tot aan de Volturno uitstrekt, links van het plein van Santa Maria di Capua heenloopt en daarna op ongeveer twee mijlen noordoostelijk van Capua, de Volturno weder begrenst. Al deze hoogten zijn aan beide zijden zeer steil en laten aan den oever der rivier, slechts eene enge plaats open, welke den weg van Capua vormt en naar de Scafa di Cajazzo leidt. Op deze positie had Garibaldi het oog laten vallen, om reden bij van daar uit, de geheele landstreek in het rond kon beheerschen; dit punt ligt bovendien digt bij de rivier, welke op die plaats zeer smal is, de hoogten zijn digt met kreupelhout begroeid en in de vlakte staan eene massa groote boomen. Aan den overkant der rivier werden dienvolgens eenige batterijen opgeworpen, aan den oever der rivier werd eene borstwering gemaakt ter beschutting der scherpschutters, tevens werden uit Napels een aantal booten ontboden om, wanneer zich de gelegenheid daartoe mogt aanbieden, gereed te zijn om de troepen naar de overzijde der rivier te kunnen brengen. Te gelijker tijd werd een groot aantal troepen op het gezegde punt zaamgetrokken. Buiten de brigade Spangaro, welke daar reeds sedert eenigen tijd was gestationeerd, werden successievelijk derwaarts gezonden de kompagnie Genuesche scherpschutters, de brigade Dunn, een der regimenten van de divisie Medici en de Calabrische vrijwilligers.

De gekozen positie was der aandacht wel waardig, zij had echter eene fout, namelijk dat de linkerflank en de communicatie-lijn met Santa Maria niet bedekt waren. De positien van Santa Maria, Capua en de hoogten van San Angelo liggen zoodanig, dat Capua juist buiten de communicatie-lijn valt, welke tusschen Santa Maria en de hoogten aan den oever der Volturno ligt. Had er eenige mogelijkheid bestaan om van uit Santa Maria, Capua te bedekken dan was het gevaar vermeden geworden, doch aan die zijde was niet ééne goede positie om dat punt te kunnen bestrijken. Regts was de positie tamelijk goed houdbaar, een

voetpad dat over de hoogten achter St. Angelo loopt, was door de infanterie bezet. Aan de andere zijde der hoogten bevond zich Sacchi met zijne brigade; hij bewaakte den weg van Cajazzo naar Caserta, te gelijker tijd hadden zijne troepen de hoogten van Castel Moroni bezet en observeerden zij tevens de passage van Limatola. Regts van Sacchi stond Bixio met zijne brigade en met een der regimenten van Medici, door deze magt werd de weg bewaakt die van Amoroti naar Maddaloni leidt. De generaal Turr had met een gedeelte zijner divisie post gevat te Caserta. De aldus ingenomenen positien vormden eenen halven cirkel, waarvan de boog eene ruimte beschreef van ongeveer dertig mijlen.

Op den 1sten October met het aanbreken van den dag, werd de geheele linie aangevallen door de Napolitaansche troepen. Garibaldi was vroeg in den morgenstond van dien dag, per spoortrein van Caserta naar Santa Maria vertrokken; bij zijne aankomst aldaar had de strijd reeds een aanvang genomen. De drie plaatsen Capua, Santa Maria en het punt van St. Angelo vormen eenen gelijkzijdigen driehoek, die beschreven wordt door de drie wegen naar deze plaatsen voerende. De weg van Capua naar St. Angelo loopt digt langs de rivier heen, van eerstgenoemde plaats naar Santa Maria loopt hij evenwijdig met den spoorweg en die van laatstgenoemde plaats naar St. Angelo strekt zich langs de heuvelenrij nit en doorsnijdt den weg van Capua. Deze driehoek, voor het grootste gedeelte bezet met zwaar houtgewas, was door de Napolitanen gekozen voor hunne operatien links en was het ook daar, dat zich de hoofdaanval van den dag bepaalde. Gedurende den nacht waren al de troepen bijeengetrokken in het veld voor het fort. Daar spreidde de magt zich in twee rigtingen uit; de linker-colonne deploijeerde zich naar de zijde van St. Angelo, de regter naar die van Santa Maria. De linker-colonne ageerde in het begin met veel succes;- begunstigd door eenen zwaren mist overrompelden zij eene kleine sterkte, welke door de Garibaldianen ter verdediging van den weg was opgeworpen en waarvan de bezetting onverhoeds aangevallen, genoodzaakt was om op St. Angelo terugtetrekken. Na deze positie te hebben ingenomen, deploijeerde de Napolitaansche magt zich in geregelde orde van bataille; de troepen van Garibaldi werden van achter de borstwering bij de rivier verdreven en werden zij genoodzaakt om te retireren tot op de hoogten van St. Angelo. De regter-colonne had intusschen bezit genomen van eenen heuvel, van welke zij St. Angelo geheel konde beheerschen.

In dat critieke oogenblik kwam Garibaldi aan. Gevolgd door zijnen staf, kwam hij in de nabijheid van St. Angelo in het gezigt der Napolitanen, welke daar in slagorde stonden geschaard. Met de revolver in de hand, gelukte het Garibaldi om bij zijne troepen te komen, bij welke hij juist bij tijds aankwam om hunnen moed aantewakkeren. Het doel was thans om de Napolitanen uit hunne stellingen te verdrijven, wat zeker niet gemakkelijk was. De troepen van Garibaldi rukten echter vooruit en ondersteund door de artillerie, wisten zij eindelijk de Napolitanen met de bajonet terugtedrijven. Deze beproefden nog, om met eene hevige kavallerie-charge de verlorene positien terugtekrijgen, doch te vergeefsch, zij moesten voor de koelbloedigheid der Calabriers wijken. Nadat de strijd drie uren had geduurd, waren de Napolitanen uit alle hunne stellingen verdreven en hadden zij ook de sterkte moeten opgeven, welke in den morgenstond door hen was overrompeld en genomen. Ook te Santa Maria was in dien tusschentijd met niet minder hevigheid gevochten. De generaal Milvitz, die daar het bevel voerde, had zich staande moeten houden op den grooten weg naar Capua en in de ruimte tusschen dien weg en de spoorlinie gelegen. Eenige ligte aardewerken, welke hij in der haast had laten opwerpen, kwamen hem zeer te stade. De Napolitaansche generaal bragt steeds versche troepen in het veld. De stad Santa Maria had veel te lijden van de kogels en bommen, zoodat dan ook de meeste inwoners de vlugt namen. Depèche op depèche werd naar Caserta afgezonden, alwaar zich de reserve van Garibaldi bevond, om versterking, doch deze werd eveneens gevorderd aan de andere zijde. Vroeg in den morgenstond vertoonde zich eene colonne voor Castel Morone, deze werd echter zonder veel moeite teruggedreven en herhaalde dan ook den aanval niet. Van meer ernstige beteekenis was de oprukking naar Maddaloni alwaar Bixio door eene colonne van 5000 man sterk werd aangevallen. Het was een harde strijd die hij te verduren had, daar hij slechts over eene magt van 2500 man te beschikken had, welke over eene groote uitgestrektheid de heuvelen aan beide zijden moesten bezet houden.

Het gevecht werd echter spoedig beslist, de Napolitanen werden niet alleen uit hunne positien verdreven, maar zelfs tot aan de overzijde der rivier vervolgd. Een gedeelte hunner magt werd afgesneden en moest de vlugt nemen in de bergen tusschen Caserta en Maddaloni.

Alsnu rigtte Garibaldi zijne geheele magt tegen Capua. Er waren slechts twee brigades in reserve gebleven, die van Milano in het geheel 1000 man sterk en van Eber eveneens verzwakt door de detachementen welke in verschillende rigtingen ter versterking van positien afgestaan waren. Beide brigades kwamen 's middags ten een uur op het oorlogstooneel aan, het was tijd ook. De Napolitaansche granaten en kogels hadden vrij spel in Santa Maria toen Garibaldi last gaf om eenige beschikbare troepen met den meesten spoed naar St. Angelo te doen oprukken. De verdediging van Santa Maria bepaalde zich thans tot de voorstad, alwaar de Piemontesche artillerie veel te lijden had. Onmiddellijk werden een bataillon Bersaglieri en een der regimenten van de brigade Eber vooruit gezonden, onderwijl de brigade Milano op de porta St. Angelo aanrukte om den vijand in de flank aantetasten. Vooraf echter stormden de hongaarsche huzaren op de porta Capua los om de daar geposteerde Napolitaansche kavallerie van de poorten te verdrijven. Deze afdeeling husaren was niet meer dan 60 man sterk en niettegenstaande dat sloegen zij twee eskadrons kavallerie op de vlugt en maakten zij een aantal krijgsgevangenen.

De infanterie rukte alsnu voorwaarts en nam de generaal Turr het bevel op zich. Bijna al deze versche troepen ondergingen hier den vuurdoop en ter hunner eer mag gezegd worden, dat zij als oude soldaten hebben stand gehouden. De Napolitanen hadden blijkbaar reeds den geheelen dag plan gehad om met hunne kavallerie de troepen van Garibaldi te overvleugelen; toen zij oordeelden dat het daartoe gunstige oogenblik was aangebroken, ontwikkelde zich hunne kavallerie en werd door deze eene algemeene charge gemaakt; de Picciotti, bijgestaan door de soldaten van Calatafimo, vormden echter onmiddellijk quarrées en, zonder een enkel schot te doen, ontvingen zij de paarden op hunne bajonetten. Na dit wapenfeit rukten de troepen van Garibaldi met gevelde bajonet naar het klooster der capucijnen en naar het kerkhof, de twee hoofd-positien der Napolitanen, beide punten werden bijna zonder slag of stoot genomen. Onderwijl dit daar plaats had werd het resterende gedeelte der laatste reserve-brigade van Eber door den dictator naar St. Angelo geroepen. Naauwelijks buiten de poorten der stad gekomen, ontmoette die magt Garibaldi die, vergezeld door slechts eenige officieren, versterking afwachtte om de Napolitanen in de flank aantevallen; nadat deze uit St. Angelo waren verdreven, hadden zij zich in de bosschen geworpen en zelfs in eenige huizen hunne stukken in batterij gesteld.

Na de eerste nederlaag van 's morgens, waren de Napolitanen met versche krachten teruggekeerd om St. Angelo te hernemen. Hunne veldstukken verspreidden in alle rigtingen den dood, en onder een hevig vuur van drie batterijen en van de mortieren der sterkte, rukten de Napolitanen tusschen 10 en 11 uur voorwaarts. Nogmaals namen zij de verlorene positien op den weg naar St. Angelo in en nestelden zij zich zelfs in de eerste huizen. Garibaldi, Medici en Spangaro deden al wat hun mogelijk was, om de wijkende troepen tot staan te brengen, deze aangevallen en geteisterd door eene zoo zware artillerie begonnen den moed te verliezen en dachten dat de slag voor hen verloren was. Vier uren lang was de strijd aan beide zijden niets anders dan een afwisselend terugtrekken en oprukken; de Napolitanen bleven op dezelfde hoogte en wonnen geen duim gronds. Eerst in den avond werd het blijkbaar dat Garibaldi voet won. De Napolitanen trokken terug, doch bleven nog steeds in het bezit van de versterkte positie aan den grooten weg en van de daarom heen liggende bosschen. Garibaldi zond alsnu twee detachementen vrijwilligers af, om de Napolitanen links en regts te bestoken; honderd andere vrijwilligers sloegen eenen bedekten weg in, trokken achter de meer gemelde versterking om en vielen deze onder den kreet van leve Garibaldi aan. Dit alles was zoo gezwind in zijn werk gegaan, dat de Napolitaansche bezetting om zoo te zeggen overrompeld werd en met achterlating van geschut, ammunitie, enz. het hazenpad koos. Garibaldi keerde naar Santa Maria terug en bragt het nog in reserve zijnde gedeelte der brigade Eber in het vuur om de reeds verkregen resultaten voltallig te maken. Op ongeveer eene halve mijl afstands van Santa Maria, ontwaart men links van den weg in eene opene ruimte eene kazerne. De Napolitanen hadden daar eenige stukken in batterij gesteld en de infanterie had zich in het omliggende bosch in linie geschaard. Naauwelijks vertoonde zich Garibaldi met zijne kolonne, of de Napolitanen openden hun vuur; Garibaldi rukte echter voort, totdat hij op de vijandelijke voorposten stuitte, als wanneer hij aan het Hongaarsche legioen en aan de Zwitsersche compagnie last gaf om de Napolitanen uiteen te drijven. Beide afdeelingen trokken het bosch in en dreven de Napotanen met de bajonet voor zich uit; eene hevige charge hadden zij echter te doorstaan van eenige vijandelijke escadrons kavallerie; na dien schok het hoofd te hebben geboden dreven zij de Napolitanen terug tot in het veld voor Capua. Garibaldi was inmiddels met de overblijvende kompagnien in de rigting van St. Angelo opgemarcheerd en ook Medici won met zijne magt gaande weg veld. Ten 4 uur in den namiddag waren de Napolitanen in alle rigtingen op de vlugt geslagen en legerden de troepen van Garibaldi zich, meester van het terrein, op ongeveer eene halve mijl afstands van Capua. Het is niet te vooronderstellen dat de Napolitanen nogmaals eenen slag zullen wagen. Hunne geheele magt bedroeg 30,000 man tegenover welke Garibaldi slechts 15.000 man kon stellen. Het verlies in niet zoo erg geweest als men zou verwachten, het bepaalt zich voornamelijk bij gekwetsten, gesneuvelden zijn er betrekkelijk weinig betreuren.

DE REIS VAN DEN GREAT-EASTERN.

In een vorig nommer gaven wij eene beschrijving van het vaartuig en spraken met een enkel woord over de passagiers. Tot het vervolgen daarvan geven wij nu het woord aan een der medereizigers die, in deze de taak van historieschrijver heeft op zich genomen:

Den 17den Junij (zoo vangt hij aan) des morgens te 8 ure, vertrok de *Great-Eastern* van Southampton, den 28 dierzelfde maand, kwam hij des morgens te half acht uren ter reede van New-York.

De betrekkelijk lange duur vàn den overtogt, bewijst niets tegen de snelheid van gang van den *Great-Eastern*. Dit is alleen een gevolg van de ongewoonheid der bemanning, om een zoodanig schip te besturen; alsmede van den meer zuidelijken omweg, dien men heeft moeten maken, om de groote ijsschotsen te vermijden. Maar het doel van deze eerste reis was minder om de snelheid van het stoomschip te beproeven, dan wel of het in staat zou zijn de reis te volbrengen, hetzij dan met meer of met minder snelheid.

Bij het aan boord komen hadden wij eenige moeite, om ons op die groote en ruime verdekken en in die prachtige salons te orienteren. Al wat men hier zag en ondervond, licht en lucht enz. was zoo zeer verschillend en verheven boven hetgeen men in dat opzigt, zelfs in de grootste stoomschepen waarneemt, dat men dadelijk alle denkbeeld van vergelijking liet varen.

De kanonnen van het schip bulderen het salut, de stoomraderen beginnen te draaijen, en het groote vaartuig zet zich in beweging. Weldra zijn wij in volle zee. Niets bijzonders valt er dien dag voor.

Tegen den avond verhief zich de wind; de raderen van het schip hebben reeds vele wentelingen volbragt, maar het slingeren en stooten daardoor veroorzaakt, is zoo onmerkbaar, dat het de reizigers weinig of niets hinderde.

Dinsdag 19 stevige koelte uit het noordoosten. De wijze waarop het schip de golven klieft, is voor de officieren der engelsche marine, die zich aan boord bevinden, een onderwerp van studie. Het schijnt dat de *Great-Eastern* aan al de verwachtingen van superioriteit heeft beantwoord, die men uit den bijzonderen vorm van zijn voorsteven had voorspeld.

Heden hadden wij wedrennen..... niet te paard maar te voet! De baan, die doorloopen moest worden, was niets meer noch minder dan den geheelen omloop van het bovendek.

Weddingschappen worden aangegaan, voorzitter en beoordeelaars over de wedloopen benoemd. Het signaal gegeven, en met vluggen voet de afstand doorloopen; hurrah! de prijs is gewonnen en uitgereikt! maar zoowel de overwinnaar als de overwonnen verklaren, dat de afstand voldoende is om hen buiten adem te brengen.

Na dit spectakel, begeven zich sommige reizigers naar de leeskamer, waar zij eene zeer fraaije bibliotheek vinden, voorzien van de beste werken van engelsche en vreemde schrijvers.

Des avonds concert ter eere van de drie vrouwelijke passagiers, waarvan niet eene zeeziek is geweest.

De heer Macforlan, orchestmeester, met vele andere muziekanten, tot vermeerdering van het genoegen der passagiers geëngageerd, is een man van veel talent. Hij bespeeld met de meeste virtuositeit de cornet à piston, en werd vooral in een duo voor cornet à piston en de piano, zeer toegejuicht. Ook viel gelijken bijval ten deel aan den pianist. De dames schenen zeer voldaan te zijn. Zij verzoeken de engelsche officieren, bij wijze van afwisseling, eenige balladen te zingen. Onze vrouwelijke passagiers zijn alvermogend aan boord, en niemand zou haar iets willen weigeren. De officieren voldoen met bereidwilligheid aan het verzoek der dames, en zingen, met veel smaak en gevoel, eenige romances die veel genoegen geven.

Mijnheer Hall, zeide nu de jongste der ladies, tot de kapitein van het stoomschip, gij bespeeld de fluit niet waar? — Zeer weinig myladie, slechts als liefhebber. — Ik heb dat geheel anders hooren zeggen.

— Waarlijk? Men heeft mij in tegendeel gezegd dat gij een zeer bekwaam fluitist zijt, ja dat gij zelfs eenige fantaisies hebt gecomponeerd, waarop de groote fluitisten Dorus en Rémusat trotsch zouden zijn.

Oh myladie, men overdrijft altijd, en men moet nooit meer dan de helft gelooven van hetgeen men verhaalt.

Dat zij zoo kapitein, maar aangezien de helft van hetgeen men mij verhaald heeft, reeds zeer veel zou zijn, mogen wij er niet van gepriveerd blijven.

Ja ja, kapitein, dat moet zoo zijn riepen de twee andere ladies. — Dames! antwoordde de heer Hall, beleefd buigende, ik heb nooit en nergens eenig verzoek van vrouwen geweigerd, maar hier aan boord van den *Great-Eastern* waarvan gijlieden de souvereine vorstinnen zijt, veranderen uwe verzoeken in bevelen, en ik ga mijne fluit halen.

Het bleek, dat men niets overdreven had, want de kapitein Hall is wezenlijk een virtuoos op de fluit.

Donderdag 21 eene vrij hevige deining uit het westen drijft ons sneller dan vroeger voort, maar altijd zonder dat iemand er hinder van had. De nevel is vrij sterk.

Vrijdag 22. Heden moeten wij alle hoop op eenen spoedigen overtogt opgeven. De wind is ons vlak tegen. Des avonds te acht ure wordt de wind stiller.... Men maakt muziek en de dames zijn regt lief en vrolijk.

Zaturdag 23. Wij zijn tot de golf genaderd, hebbende onze rigting zuidwaarts genomen om het ijs te vermijden. De donkere lucht belet ons eenige opmerkingen te maken.

Des avonds wordt er een weinig gedanst. Onze muziekanten kwijten zich opperbest.

Zondag 24. Stevige koelte uit het noordoosten. Te zes ure wisselen wij een salut met een amerikaansch oorlogschip. De weleerwaarde heer T. C. Southey leidt de godsdienstoefening, waarbij wij allen tegenwoordig zijn.... De dames lezen in den bijbel en gaan vroegtijdig naar hun slaapvertrek.

Den 25, 26 en 27 niets bijzonders. Het leven aan boord is en blijft altijd zeer aangenaam, men wordt uit eene heerlijke keuken bediend, des daags wordt met lezen of met het een of ander spel doorgebragt, waaraan onze vrouwelijke passagiers ijverig deel nemen. Des avonds wordt muziek gemaakt, of gedanst, of gepraat, enz.

Donderdag 28. Door den regen en mist henen ontdekken wij den amerikaanschen oever. Het is zeven ure des morgens. Afstand in elf dagen en twee uren afgelegd: twee en dertig duizend vier honderd negen en twintig mijlen.

Onze aankomst, door middel van den telegraaf te New-York bekend gemaakt zijnde, was de geheele baai in minder dan een uur tijds geheel bedekt met zeil- en stoomschepen, zoo groote als kleine, voorts stoomsleepers, jagten enz.. allen met nationale vlaggen getooid, en beladen met eene menigte volks, die met ongeduld den stoomreus verwachten, wiens gelukkige reis een nieuw tijdperk in de stoomvaart aankondigde.

Te elf ure waren wij geheel omringd door een overgroot aantal schepen van allerlei soort, welk aantal steeds vermeerderde. Vreugde en triomfkreten en blijken van geestdrift zonder ophouden! Te half twee ure werden door eene sleepboot de voornaamste leden van de pers, de secretaris-generaal der maatschappij en de scheepsreeders tot een bezoek bij ons aan boord gebragt.

Te twee ure werd order gegeven tot de voortzetting van den afgebroken togt. Weinige oogenblikken later passeerden wij zonder accident de tollinie en rigten onzen steven naar het binnenste dier schoone golf van New-York. Overal wisselen wij salutschoten met de verschillende stoombooten en forten. Nadat wij het fort Lafayette voorbij waren, werd de beweging in de haven nog vermeerderd en boodt een bewonderenswaardig en waarlijk grootsch schouwspel ter beschouwing aan.

De *Great-Eastern*, met majesteit voortstoomende, vooraf gegaan, omringd of vergezeld door minstens een duizendtal vaartuigen, waaruit zonder tusschenpozing hurra's opstegen scheen Neptunus zelf in veranderde gedaante te zijn, die zegevierend zijne door geestdrift vervoerde onderdanen een bezoek bragt.

Met een woord, het was schoon! treffend! maar onbeschrijfelijk.

Aan het strand was de nieuwsgierigheid en de geestdrift niet minder dan in de baai. De vooraanliggende landen van het Staten Island, en het geheele fort Hamilton zijn als bedekt met eene overgroote volksmenigte, die ten teeken van geestdrift, met hoeden en doeken wuift en vreugdekreten slaakt, waarbij zich overal militaire muziek met de menschenstemmen paart. Eene algemeene ovatie!

Eindelijk komen wij in de noordelijke rivier, en worden door eenige duizende kleine sloepen, evenals waren het muggen bij ons vergeleken, omsingeld.

Thans moet er eene moeijelijke manoeuvre ten uitvoer gebragt worden, de wending namelijk van den *Great-Eastern*; de kleine vaartuigen verwijderen zich om den steamer in zijne bewegingen niet te hinderen; men ziet hem met majesteit zich keeren, onder het gejuich eener ontzaggelijke volsmenigte, die zich langs de haven verdringt, of op de daken en in

de masten der schepen heeft plaats genomen. Overal en onophoudelijk hourra's, muziek en kanonschoten.

Eindelijk stappen wij aan land, en een driemaal herhaald bravo geroep doet zich hooren op het zien der ladies die voor het betreden van den amerikaanschen grond, een in alles volmaakt en keurig toilet hadden gemaakt.

Tot zoover het verhaal van den oog-en oorgetuige van deze merkwaardige reis. Wij voegen er ten slotte bij:

Wanneer men zich voor den geest brengt de bekende liefde en vooringenomenheid der amerikanen, voor alles wat de marine betreft, dan kan men zich gemakkelijk een denkbeeld maken, hoezeer de tegenwoordigheid van den *Great-Eastern* te New-York eene wezenlijk nationale gebeurtenis moet zijn geweest. Een enkel voorbeeld hiervan: De prijs tot bezigtiging van het schip werd vastgesteld op een dollar (*f* 2.50 ned.) per persoon; welnu! niettegenstaande dit hoog tarief, hebben gedurende de vijf eerste dagen, niet minder dan vier duizend negen honderd zeventien personen het schip bezocht. Toen de amerikaansche pers eenparig tegen dezen al te hoogen prijs protesteerde, is de prijs der toegangkaarten tot vier amerikaansche schellingen verminderd, (nagenoeg de helft). Maar toen ook was de geestdrift van het volk niet tot bedaren te brengen, want in minder dan drie weken bragten honderd drie en veertig duizend negen en tachtig personen een bezoek aan den zeereus! en dat ondanks de drukkende hitte, waardoor op de dokken een groot aantal beroerten onder de bezoekers te betreuren waren.

Hierbij bleef het nog niet. Er werd aangekondigd, dat het zeemonster passagiers zal opnemen voor een kleine pleizierreis naar kaap May (170 mijl ten zuiden van New-York). Twee duizend zeven en tachtig personen laten zich inschrijven tegen tien dollars per hoofd. Op den dag van het vertrek bevinden zich meer dan honderd vijftig duizend personen langs de kaaijen geschaard, en men moet den luidruchtigen aard der amerikanen bij hunne feesten kennen, om zich een juist denkbeeld te maken, welk een geweldig leven en gedruisch er onder die menigte zal hebben plaats gehad. De *Great-Eastern* moest eene escorte hebben. Dertig stoombooten, te zamen met twintig duizend personen aan boord en ieder boot voorzien van een volledige troep militaire muziek, bieden zich daartoe aan.

Wanneer de stoutmoedige genuees, die de nieuwe wereld ontdekt heeft, op eene boot van zeven en dertig ton, uit zijn graf had kunnen verrijzen, op den dag der aankomst van den *Great-Eastern* te New-York, hoe groot zoude zijne zelfvoldoening geweest zijn.

En hiermede eindigen wij deze beschrijving; in het vertrouwen dat wij eenigen onzer lezers, al ware het maar bij wijze van afwisseling, hiermede geene ondienst hebben gedaan, dan zullen wij ons ten volle voor de moeite der bewerking beloond achten.

TECHNISCH ALLERLEI.

Engeland bezit onder zijne talrijke weldadigheids-instellingen, die door bijdragen van geachte privaatpersonen in het leven zijn geroepen en bij voortduring onderhouden worden niet eene, die voor den menschenvriend zoo aanbevelingswaardig is, als *de instelling der reddingsboot-maatschappij*.

Dat de insulaire ligging der drie vereenigde rijken, de natuurlijke gesteldheid en de aard harer rotsachtige kusten, alsmede rustelooze bedrijvigheid harer inwoners op het gebied van reederij en visscherij, van oorlogs- en handelscheepvaart, zulk eene vereeniging eenen uitgebreiden werkkring aanbieden moet, en *Groot-Brittannië* welligt meer dan eenig ander land er behoefte aan heeft, is buiten allen twijfel. Desniettegenstaande kan het ook onzes inziens buiten *Engeland*, zijne nuttigheid hebben, een meer naauwkeurigen blik op deze instelling te slaan.

De *engelsche nationale reddingsboot-maatschappij* bestaat eerst sedert het jaar 1814, toen zij met geringe middelen in het leven trad. Zij heeft sedert dat tijdstip niet minder dan 11,401 menschenlevens uit de golven gered. Van de 2,332 reddingen van schipbrenken, die officieel alleen gedurende het jaar 1859 zijn bekend gemaakt, heeft men er 291 uitsluitend aan haar te danken.

Het aantal reddingsbooten, waarover de maatschappij te beschikken heeft, bedroeg 96 aan het einde van het jaar 1859 en is thans tot 101 geklommen. Maar de agenten der *Lloyd* en de officieren der kustwachten, maakten reeds in het verleden jaar de maatschappij opmerkzaam op de onjuiste verhouding van dit getal tegenover de wezenlijke behoefte, en bevolen de aanschaffing van ten minsten nog 60 booten aan.

Als men zich herinnert, hoe in eenen stormachtigen nacht van 17 Augustus 1848, (waarvan een officieel berigt in het parlement werd voorgelezen) niet minder dan 100 menschenlevens en 124 schepen langs de engelsche kust verslonden werden, of de nacht van 23 November 1857, toen 44 visschers, meest allen in krachtigen leeftijd, in de golven omkwamen en 27 weduwen met 79 weezen achter lieten, dan zal men den ijver billijken, waarmede men in *Engeland* de middelen tot redding, bij gevaar op zee, tracht uit te breiden.

De vreesselijke stormen in de maanden Mei en Junij van dit loopend jaar 1860, hebben op nieuw het noodzakelijke tot het behoud dezer redding-maatschappij, ter sprake gebragt; want alleen aan de oostelijke kust van *Engeland*, zijn door de genoemde stormen 179 visschers omgekomen, waardoor 100 weduwen en 200 weezen meer gekeld werden.

De taak der maatschappij is overigens zeer zwaar en groot. De daarstelling van iedere reddingsboot met het benoodigde station, voorts touwwerk en andere benoodigheden en uitrusting der manschappen aan boord enz., komt op 300 à 400 pond sterling te staan, en het jaarlyksche onderhoud van iedere boot 30 pond sterling.

In het jaar 1859 stegen de uitgaven der redding-maatschappij tot de aanzienlijke som van 10,940 pond sterling. Daarenboven voor premiën die aan de bemanning werden uitgereikt 1,108 pond sterling. Eindelijk werden voor buitengewone reddingen een gouden en 20 zilveren medailles uitgedeeld, waarvan de kosten uit bijzondere bijdragen bestreden waren.

OVERBRENGING VAN EENE DRIJFKRACHT DOOR MIDDEL VAN KOORDEN VAN IJZERDRAAD.

De eerste aanwending van ijzerdraadkoorden tot bovengemeld einde, dagteekent van 1850, toen de heeren *Hausmann* te *Logelbach*, bij *Colmar*, volgens den raad van een engelschen ingenieur, eene bewegende kracht, door middel van een draadkoord op een afstand van 85 meters overbragten. Vroeger had men beproefd de overbrenging te doen geschieden door een stalen band; maar van dit middel als geene bevredigende uitkomst opleverende, heeft men weder moeten afzien. Gedurende zes jaren, dat men tot bovenbedoelde einde van een draadkoord gebruik maakt, heeft deze wijze van overbrenging steeds uitmuntend voldaan.

In den *Elsas* werd de *overbrenging van beweegkracht op groote afstanden*, het eerst beproefd in 1854 door *Hausann, Jordane Hirn en Cie.* Sedert heeft zich deze gemakkelijke en goedkoope overbrenging verder verspreid en wij deelen hier mede, wat de ondervinding bij die meer uitgebreide toepassing geleerd heeft. Volgens de opgave door den heer *Stein* medegedeeld aan de *Société industrielle* te *Muhlhausen*, wordt, de overbrenging eerst voordeelig op een afstand van 30 meters. De grootste afstand, waarop zij tot dusverre in werking is gebragt, bedraagt 240 meters. Zoo aanzienlijk is de afstand in de fabriek van den heer *Stein* te *Logelbach*, in welke eene waterkracht van 42 paarden wordt overgebragt door een koord van 12 mm. dikte, met eene enkele koordschijf tot ondersteuning, koorden van 60 meters lengte en 5 en 10 mm. dikte, werken zonder ondersteund te worden in de fabriek van Dollfusz Mieg en Cie, en in die van H. Schlumberger. Er schijnen dus slechts elke 120 meters draagschijven noodig te wezen, en bij de aanwending van deze schijnt er volstrekt geene grens te zijn voor de mogelijkheid der overbrenging, voor zoo ver namelijk het getal der schijven niet zoo groot wordt, dat hare wrijvingen al te aanmerkelijk worden. Zweedsch ijzerdraad is het meest geschikt, omdat het de meeste buigzaamheid bezit. Zijne sterkte is niet veel meer dan die van het fransche ijzerdraad, hetwelk onder eene belasting van 54,53 kilogr. per vierkante mm, breekt, terwijl het zweedsche breekt bij 55,06 kilogr.

De snelheid der beweging schijnt van geen wezenlijken invloed te zijn. Bij bovenbedoelde machine van 42 paardenkrachten, bedraagt zij 105 omwentelingen per minuut. De draadschijven hebben 3 meters middellijn. De middellijn van de schijven, moet ten minste 200 maal zoo groot zijn als de middellijn van het koord; evenwel kan de overbrenging ook geschieden bij het geringe verschil van 70 : 1; in hoedanig geval evenwel het koord zeer sterk slijt. De gleuven der koordschijven moeten wijd en diep zijn, en met leder of gutta-percha zijn bekleed. De vereeniging of splitsing aan de einden van het koord, moet 1 tot 2 meters lang zijn.

AANWENDING VAN HET WATERGLAS VOOR DE GLASFABRICATIE.

In de vergadering van de centrale commissie van bestuur van de politechnische vereeniging voor Beijeren, vertoonde de fabrikant in gezigtkundige werktuigen Sigmund Merz te Munchen, een stuk flintglas, dat op eene eigenaardige wijze door hem was bereid, namelijk, uit een mengsel van waterglas en menie. Deze eerste proef was zamengesteld uit 44,44 kiezelaarde, 44,44 menie en 11,11 natron: bijgevolg was de verhouding van de zuurstof van het zuur (kiezelaarde) tot de som van de zuurstof der basis als 9 : 1.

Naar het oordeel van den heer Merz, zou deze bereidingswijze vooral voor glas in gezigtkundige werktuigen zeer belangrijk kunnen zijn, daar de genomen proef een buitengewoon hoogen glans leverde. Eene uitnoodiging van de commissie om deze zeer merkwaardige uitkomst door voortzetting van zijne proeven tot meerdere zekerheid te brengen, heeft de heer Merz beantwoord met de belofte, dat hij trachten zou op dezelfde wijze ook crownglas voort te brengen.

OM OLIE-, WAS- EN STEARINEVLEKKEN UIT PAPIER WEG TE NEMEN.

Hierover is onlangs een zeer eenvoudig middel bekend gemaakt. Volgens opgave overtreft het alle andere in degelijkheid, daar het niet alleen geschikt is om bovengenoemde vlekken te verwijderen uit papier, maar ook uit gekleurde en ongekleurde teekeningen, uit geschriften, alle soorten van kleederen en kleedingstoffen, enz., zonder dat het papier in het minste bros wordt, of de teekeningen, het schrift, of de kleur en glans der stoffen eenig nadeel lijden. Dit middel bestaat in de aanwending van het thans algemeen bekende benzine. Wil men het benzine geheel alleen gebruiken, zoo als men tot nog toe gewoon was te doen, dan heeft men te kampen met het belangrijk bezwaar, dat het benzine op papier en andere stoffen snel naar alle zijden uitvloeit en er groote vlekken ontstaan met donkergeele randen. Om dit te voorkomen bedient men zich van gebrande magnesia, die slechts in die mate met benzine bevochtigd moet worden, dat zij wel voor het gevoel vochtig is en eenigzins zamenklontert, maar bij drukking geene druppels benzine afgeeft. Deze benzine-magnesia wordt nu zacht op de vettige plekken gewreven; vervolgens laat men ze droogen, klopt ze van het papier en verwijdert de laatste overblijfselen van de aanhangende magnesia met een weinig zuivere boomwol of watten, die men in eene zeer geringe mate met benzine bevochtigd heeft. Mogt men bevinden dat er nog eenige vettigheid is teruggebleven, dan kan men deze door de herhaling van volkomen dezelfde behandeling, tot op de laatste sporen verwijderen. Vetvlakken in papier, die zes jaren oud waren, werden door dit middel volkomen weggenomen.

GLASVERZILVERING.

In eene bijeenkomst van de vereeniging tot bevordering van nijverheid in Pruissen, werd door Dr. Weber medegedeeld, dat de verzilvering van glas tegenwoordig ook op deze zeer eenvoudige wijze geschiedt, dat men eene verdunde oplossing van salpeterzuur zilveroxyde, zoolang met ammoniak vermengt tot een nederslag ontstaat. De glazen voorwerpen, die men verzilveren wil, worden met het vocht in aanraking gebragt en dit laatste verwarmd. Men moet erkennen dat deze handelwijze door eenvoudigheid uitmunt.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Naam van het Schip.	den Gezagvoerder.	Grootte van 't schip in Lasten.	van waar gekomen.	wanneer gezeild.		welke plaats aangedaan.	werwaarts bestemd.	Agenten.
Dec.	7	Gouvern.	Anna Dijomena.	J. H. Vos.	—	Pontianak.	26	Nov.	geen	Soerabaija	
„	—	Nederl.	„ Lena.	C. Jaal.	138	Samarang.	5	Dec.	„	„	Mathieu & Co.
„	8	Ned. Ind.	Krabbe.	Mardam.	13	Panaroekan.	5	„	„	„	
„	—	Nederl.	Clipper.	L. J. D. Eschauzier.	95	Grissee.	7	„	„	Banda.	

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaap.	In reparatie.	B. Kopersmit & Co.
„	Amsterdam.	Wiegmink.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	J. C. Schotel.	van Beest Holle.	Nederland.	„ „ „ „
„	Helmers.	A. Messen.	Te Koop.	E. Ten Brinck & Co.
„	Stad Gouda.	des Ruelles.	Rotterdam.	„ „ „ „ „
„	Jan van Brakel.	D. de Roever.	Amsterdam.	„ „ „ „ „
„	Watergeus.	H. B. Gieszen.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
„	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
Engelsche	Annie Archibald.	John Turney.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Eersteling.	Mann.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Eva Johanna.	de Boer.	„	„ „ „ „ „ „
„	Noord Braband.	Bok.	„	„ „ „ „ „ „
Nederlandsche	Amerika.	Meermant.	Nederland.	Fraser Eaten & Co.
„	Westkapelle.	Crucq.	„	„ „ „ „
„	Almonde.	Surie.	„	„ „ „ „
Amerikaansche	Wildgazelle.	Crowelen.	Onbepaald.	„ „ „ „
Nederlandsche	Susanne.	Vouck.	Nederland.	Mathieu Ebbs Ruys & Co.
Hamburgsche	Louise.	Meyer.	Falmouth.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Odilia Margaretha.	Martius van Geffen.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Salatiga.	H. G. Biesthorst.	Rotterdam.	Anemaet & Co.
„	Maria Catharina.	H. C. de Bos.	Nederland.	P. Kervel & Co.
„	Ortelius.	F. H. Groote.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Het Goede Vertrouwen.	D. J. Kraan.	In lossing.	„ „ „ „
Engelsche	Crouch Brothers.	G. Crouch.	Kanaal.	Hill Brookman & Co.
„	Leven.	Rob.	Onbepaald.	„ „ „ „
N. Z.	Helen Louisa.	Meijer.	In lading.	Adam & Co.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya op den 8sten December 1860.

AANVOER.

Van Nederland via Batavia per het Nederl. schip *Generaal de Steurs*, gezagv. J. C. VIERSMA.

75 stuks hammen, 249 stuks blokken, $^{10}/_{1}$ ledige ledigers, GEZAGVOERDERS.

Van Batavia per het Ned. Ind. schip *Machmoeà*, gezagv. SAID HOESIN BIN SALIM SEGAF.

63 vaten teer, 50 vaten bier, 2 kisten wasdoek, 1 kist monsters, 15 coll. verfwaren, 8 kisten muzijkinstrumenten, 5 kisten kramerijen, 5 kisten provisien, MATHIEU EBBS RUIJS & Co; 4 kisten lucifers, 1 kist lijen, 1 kist kramerijen, SIE LAM TJOAN; 48 vaten bier, 4 kisten spiegels, 1 kist accordeons, 1 kist porcelein, 5 kisten drills, ORDER; 200 picols spiauter, JOAKIM & Co; 20 kisten spiegels, L. JOHAN; 100 picols spiauter, MARTHERUS & Co.

Van Nederland via Samarang per het Ned. schip *Grootmeester Nationaal*, gezagv. A. F. GIRSSEN.

8 kisten manufacturen, P. KERVEL & Co; 976 marmeren vloersteenen, 14 kisten wijn, 2 coll. paardenleidsels, SCHIMMELPENNINCK & Co; 150 ton teer, MC LENNAN & Co; 4 kisten provisien, HILL BROEKMAN & Co;

UITVOER.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Ned. schip *Noord Braband*, gezagv. H. R. BOK.

110 picols rotting, 250 picols noten, 251 picols foelie, 450 picols tin, 4 kisten cambriks, 1 kist gedr. katoen, 20/m koffijzakken, N. H. M.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Ned. schip *Doelwijk*, gezagv. VAN DER PUTTE.

8000 picols suiker, 500 picols tin, 150 picols rotting, N. H. M.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Ned. schip *Almonde*, gezagv H. G. SURIE.

4164.08 picols suiker, 76.99 picols rotting, N. H. M.

Marktprijzen.

SUIKER *f* 13½.—

ARAK *f* 46.— à *f* 50.—

OLIE (KLAPPER) *f* 24.—

ID. (KATJANG) *f* 19.—

KADJANG MATTEN. *f* 9.—

ROTTING *f* 8.— @ *f* 9.—

WISSELKOERS 103 %

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag den 9den December 1860.

's Ochtends te half negen ure.

Ds. VAN STEEDEN.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 9den December 1860.

Eerste H. Dienst te 7 ure.

De Hoogmis te 8½ ure.

Het Lof 's avonds te 6½ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.